

Indlæg til Generalforsamling i LTL 2025 af Christian Larsen

Lige efter jeg var flyttede hjemmefra, stod jeg og ventede på hjørnet af vejkrydset foran min første lejlighed i Kbh – på Frimestervej. Der kunne jeg se – nærmest i langsom gengivelse to biler komme kørende med kollisionskurs. Jeg kunne intet gøre – og ganske rigtig – de bragede ind i hinanden. Et trafikuheld i slowmotion.

Mit arbejde lige nu har desværre nogle af de samme tendenser. I midten af februar fik vi nyheden om, at en af vores rigtig gode kollegaer på FU – en erfaren, vellidt, dygtig og engageret lærer med virke som børnehaveklasseleder havde sagt op. Og alle omkring hende ved godt hvorfor. Det handler i det her tilfælde om udfordringerne knyttet til et enkelt barn i klassen – og barnets forældre og alle de andre afledte effekter ifht. læringsmiljøet og de andre elever. Det ramte mig hårdt, ikke bare fordi det burde have været undgået, men også fordi det er virkelig trist på det personlige plan. På lang sigt duer det virkelig heller ikke. At en de rigtig dygtige – dem der før har lykkedes med sit store arbejde - fuldstændig vender lærergerningen ryggen. Set overordnet fra selve folkeskolens perspektiv – synes jeg det er decideret tragisk.

Og det er ikke fordi jeg ikke kan forstå min kollegas beslutning. Det kan jeg sagtens. For særligt i de mindre klasser er det svært lige nu og der er virkelig brug for ændringer.

Efter forårets fagfordeling stod det klart, at jeg selv igen for fjerde gang efter eget ønske skulle starte en ny 1. klasse op i det nye skoleår. Det var jeg ganske godt tilfreds med, selvom jeg forlod en klasse på mellemtrinnet, som var et godt sted med et godt og sundt læringsmiljø.

Det har dog vist sig at være det uden sammenligning hårdeste halvår, som jeg har oplevet de sidste 21 år. Udover det kan jeg konstatere at årgangene ved siden af – 0. klasse og 2. klasse - også kæmper i særlig grad. Det er på sin vis nok naturligt, at det særligt er i indskolingen, vi først mærker konsekvenserne af inklusionsdagsordenen, men jeg tror, at der er god grund til at fokusere mere energi og ressourcer hertil. Både for at undgå at filmen knækker helt, men også for at sørge for at de udfordringer der er, bliver håndteret, så ikke problemerne vokser videre i skoleforløbet. Det er jo ikke fordi, at alle problemer forsvinder på mellemtrinnet og udskolingen. Og nye kommer også til.

Jeg har i min tid oplevet en hvis mængde af elever i krise, som ikke har været særlig parate (af gode grunde) til at deltage i undervisningen, som har været udadreagerende eller triste og som krævede en helt særlig langvarig indsats med både hjemmet og ledelse for at få en positiv udvikling i gang og få inkluderet dem godt i klassens fællesskab. Det har jeg i al beskedenhed og selvfølgelig sammen med en masse dygtige kollegaer i høj grad lykkedes med gennem årene.

Men i dette skoleår har jeg oplevet noget nyt. Nemlig en stigende andel af elever, som ikke er undervisningsparate eller er i udfordringer, som vanskeliggør "almindelig" skolegang. Børn, hvor forklaringen på deres adfærd ikke er tydelig og hvor alverdens tiltag preller af som vand på en gås. I hvert fald til at starte med. Børn, som er kravs-afvisende (som det så populært hedder) og som ikke virker synderligt interesseret i at indgå på lige fod med de andre i klassens fællesskab og rammer. Børn som ikke har den naturlige respekt for autoriteter eller voksne generelt og som reagerer kraftigt hver gang de møder regler, forventninger og krav. Børn, som skriger, slår, sparker, river, truer og kaster med ting. Eller som bare går. Ud af klassen og væk. Som gemmer sig. Som når jeg hver morgen siger godmorgen svarer nej.

Det er en kæmpe udfordring, når en eller flere elever nægter pure at følge klassens regler og de voksnes anvisninger. Mange lærere kan bedre forstå sådan en beskrivelse frem for mange andre, men selv mine kollegaer, som normalt underviser lidt større børn kan faktisk ikke helt forstå, tror jeg, hvorfor man ikke bare kan styre, sanktionere eller klasselede sig ud af det problem. Faktisk er jeg selv lidt målløs over den situation, som en del af os i indskolingen står i lige nu. Dygtige, erfarne lærere som mig, der begynder at tvivle på sig selv.

Vi har læst, skrevet, diskuteret og behandlet inklusionens problematikker i særlig grad det sidste årti, men det her tilføjer et ekstra lag. Fordi forklaringen på de udfordringer vi og eleverne står i er blevet mere utydelige og handler mindre om diagnoser og måske i en eller anden grad mere om en mangelfuld opdragelse hjemmefra, idet nogle af eleverne mangler helt basal behovsudsættelse, fællesskabsforståelse, empati og almindelig situationsfornemmelse. Jeg tror, at nogle af de "naturlige kampe" simpelthen ikke er blevet taget derhjemme – men måske undgået i et misforstået forsøg på at undvige sure miner og dårlig stemning.

Vi havde i sidste uge på FU faglig klub, hvor vi bl.a. nedsatte et lille udvalg, som skal komme med konkrete forslag og tiltag, så vi bedre kan komme i dialog med vores ledelse om det her. Og jeg vil gerne understrege at jeg egentlig ikke er ude på at placere skyld eller skam hos dem. De fleste af os føler os godt hjulpet og støttet af ledelsen og jeg ved at de udmærket er lige så bekymret over den krise vi står i lige nu. Men der er brug for at vi gør noget anderledes.

I en for nylig offentliggjort arbejdsmiljøundersøgelse fra Danmarks Lærerforening er antallet af lærere og børnehaveklasseledere, der bliver udsat for vold og trusler, bekymrende højt. Hele 37 procent angiver, at de er blevet udsat for slag, spark, skub eller spytklatter i løbet af det seneste år.

Af de medarbejdere som har forladt faget i LTK peger 62% på at årsagen er manglende sammenhæng mellem opgaver og ressourcer.

Andelen af elever som fravælger folkeskolen i LTK er steget fra 11,3% til 14,3%.

På landsplan er antallet af elever med massivt skolefravær steget fra 12,9 procent til 21,6 procent de seneste 10 år. Når et barn er i skolevægring, vil forældrene ofte være nødsaget til at blive hjemme med barnet, og i den forbindelse modtager flere forældre tabt arbejdsfortjeneste. I Lyngby fik 87 forældre i 2015 tilkendt tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med børn med nedsat funktionsevne. Siden da er tallet steget til 112 i 2023.

Det kræver ikke det store analysearbejde at konkludere, at folkeskolen er presset – måske endda til bristepunktet i indskolingen. Jeg har i hvert fald selv altid tænkt at jeg var robust nok til at håndtere det hele, men må sande at det nok ikke helt passer.

Alle teams og klasselærere på FU med de mindre elever har været forbi enkeltvis eller parvis de seneste år for at tale om de udfordringer vi står i, men vi har et stort ønske om at mødes alle sammen. Jeg vil nemlig også gerne høre hvad ledelsen siger til alle. Hvad ledelsen egentlig står for? Hvad de mener, ønsker og arbejder på? Jeg er nemlig ikke sikker på at vi enige om hvad der skal til. Og det er en vigtig diskussion. Vi må også bare konstatere, at selvom de har forsøgt at hjælpe vores førromtalte kollega, så endte det netop med at være et trafikuheld i slowmotion. Der er brug for at vi gør noget anderledes.

Jeg vil afslutningsvis gerne fokusere på, hvad vi kan gøre lokalt ude på skolerne. Det betyder ikke, at vi ikke skal kæmpe for flere ressourcer til skolen, til tolærerordninger, til co-teaching. At vi skal have ændret på prioriteringen, så normalskolen ikke bliver udsultet på bekostning af specielle elever. Vi bruger 25% af alle folkeskolens midler på 6% af eleverne. Det skal laves om. Vi skal selvfølgelig også kæmpe videre med tiltag som øger tiden til klasselærerearbejdet, efter/videreuddannelse og lærerstartsordninger osv. Men vi skal også lokalt presse på for at ændre nogle af de ting, som ikke virker godt nok ude på skolerne. Her kommer nogle konkrete bud:

- 1. Vi skal værne om klassens regler og normer.** Klassens læringsmiljø og fællesskab har nogle rammer. Nogle elever vil nogle gange udfordrer rammerne – det er naturligt, men hvis en elev over flere uger udfordrer regler og rammer i en sådan grad, at undervisningsmiljøet i klassen lider overlast, så skal vi også passe på de andre børn i klassen og de voksne der arbejder der. Der er simpelthen brug for et perspektivskifte.
- 2. Særlige lokale indsatser i de helt små klasser.** En mulighed kunne være at oprette en form for opstartsklasse, som de elever der ikke umiddelbart kan være i den almindelige klassesammenhæng i starten af deres skoleforløb, kan gå i. Her er det faglige mindre i fokus, for her handler det om at blive skoleparat. Når eleven (måske efter nogle uger eller måneder) så er blevet mere skoleparat, så kan man starte i praktik i sin egen klasse, indtil man er helt klar til at gå ”almindeligt” i skole. Det lyder måske lidt som en specialklasse i gammel forstand men min tanke er, at det kortvarigt, midlertidigt og fleksibelt skoletilbud, som kan

påbegyndes og afsluttes lynhurtigt. Uden inddragelse af skolepsykologer og handleplaner.

3. **Hvad skal skolepsykologernes rolle være?** Sat på spidsen, så har jeg aldrig oplevet at skolepsykologerne er hjælpsomme i forhold til den problemstilling jeg kommer med. De har alt for ofte et isoleret, individualiseret perspektiv på udfordringen, hvor jeg har det lille benspænd at der op til 26 elever i klassen. Jeg har et fællesskabsperspektiv. Udover det så er skolepsykologerne ofte en flaskehals for møder og indstillinger osv. Der er simpelthen brug for at få diskuteret deres rolle ude på skolerne – og i mine øjne skrue væsentligt ned for deres ”magt”. Dem der ved hvad der skal til i klassen er sjovt nok os der er der. Som til sommer har 21 års erfaring. Hvorfor føles vores ord og observationer ikke lige så tunge?
4. **Vink med en vognstang til forældrene.** Det handler mere end nogensinde om at få sendt nogle tydelige signaler til forældrene om deres børns adfærd og få dem på banen, så vi sammen kan trække i den samme retning. Forældrene skal vide at deres børn indgår i et fællesskab og det kræver noget. Man skal generelt kunne være indenfor klassens regler og normer. Her kunne jeg virkelig ønske mig noget mere fra vores ledelse.
5. **Meget mere tid til klasselærerarbejdet.** Opgaven er vokset markant de sidste mange år. Der er kommet mange flere møder i løbet af året. Netværk, dialog, visitation, samarbejde, forberedelse og skolehjem. Der er også kommet et meget større krav om skoleudtalelser, PPV, underretninger og handleplaner ifht. børnesager og alt det tilhørende arbejde det medfører. Vi oplever også mere ”usikkerhed” fra forældrene og forælderrollen, hvor en af konsekvensen er mere kommunikation mellem skole og hjem. Som følge heraf er der også tiltagende behov for elevsamtaler og særaftaler, som kræver opmærksomhed og tid fra klasselæren. Eksempelvis klistermærkebøger, særlige pladser, samtaler om konflikter osv. Klasselærerarbejdet er essentielt for at løse alle de udfordringer der ligger omkring klassen og de enkelte elever og det skal prioriteres.

I morgen skal vi høre Stefan Hermann fortælle os, at vi skal tage taktstokken i hånden igen og generobre vores autoritet. Jeg synes han har ret og jeg tror at det bedst sker i diskussion og dialog og med gode forslag og initiativer.

Så med håbet om en god debat på skolerne og her det næste døgn – tak for ordet!